

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.024.03.2020

Pan
Przemysław Rzodkiewicz
Mazowiecki Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny
Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie
ul. Żelazna 79
00-875 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/062 – Przygotowanie i działanie odpowiedzialnych organów państwa, instytucji i służb w sytuacji zagrożenia i wystąpienia chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie ¹ , ul. Żelazna 79, 00-875 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Rzodkiewicz, Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny ² , od 20 stycznia 2021 r. Poprzednio funkcję kierownika jednostki pełnili: Krzysztof Skórczewski – MPWIS (od 25 czerwca 2019 r. do 8 stycznia 2021 r.), Arkadiusz Chelstowski – p.o. MPWIS (od 1 stycznia 2019 r. do 24 czerwca 2019 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania podejmowane w okresie 2019 – 2 marca 2020 w celu przygotowania się do reagowania w przypadku wystąpienia chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych. 2. Działania podejmowane w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 (2 marca 2020 – do dnia zakończenia czynności kontrolnych).
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021, do dnia zakończenia kontroli, z możliwością wykorzystania dowodów, w tym danych elektronicznych, istniejących przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Anna Ledzińska-Stiller, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/193/2020 z 30 listopada 2020 r. i LWA/46/2021 z 19 marca 2021 r. (akta kontroli tom I str. 1-4)

¹ Dalej również: WSSE lub Stacja.

² Dalej również: MPWIS lub Dyrektor WSSE.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą MPWIS prowadził działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną w zakresie chorób wysoce zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych oraz sprawował nadzór epidemiologiczny na terenie województwa mazowieckiego. Obowiązujące plany i procedury na wypadek epidemii były aktualne i spójne z Wojewódzkim planem działania na wypadek epidemii na terenie województwa mazowieckiego⁵, a także umożliwiały monitorowanie i koordynowanie działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego. Posiadane środki ochrony osobistej i środki dezynfekujące były wystarczające dla zaspokojenia potrzeb związanych z wykonywaniem codziennych obowiązków pracowników laboratorium.

MPWIS podjął działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne dotyczące wirusa SARS-CoV-2 jeszcze przed ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce. Wywiązywał się z obowiązku informowania o podejrzaniach i stwierdzonych przypadkach zakażeń koronawirusem, podejmował działania w zakresie koordynacji polityki medialnej i prowadził nadzór nad powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi województwa mazowieckiego. Utworzono Zespół Dyżurny do całodobowej obsługi infolinii, a w laboratorium WSSE wprowadzono 24 godzinny tryb pracy. MPWIS na bieżąco przekazywał społeczeństwu informacje i zalecenia dotyczące SARS-CoV-2, w tym do 24 listopada 2020 r. publikował na stronie WSSE statystyki dotyczące sytuacji epidemiologicznej w województwie mazowieckim oraz wywiązywał się z obowiązków raportowania danych m. in. do Głównego Inspektora Sanitarnego, Wojewody Mazowieckiego i Ministra Zdrowia. Podczas epidemii COVID-19, MPWIS podejmował skuteczne działania w celu pozyskania środków ochrony osobistej, uzupełnienia sprzętu komputerowego i telefonów oraz uzyskania wsparcia kadrowego dla Działu Laboratoryjnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane w okresie 2019 r. – 2 marca 2020 r. w celu przygotowania się do reagowania w przypadku wystąpienia chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2019-2020, zgodnie z obowiązującymi Statutami WSSE⁷, do zadań Stacji należało m. in. podejmowanie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych oraz prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej. Zadania te, zgodnie z obowiązującymi

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej również: WPD.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa Statuty WSSE, tj. nadany zarządzeniem nr 290 Wojewody Mazowieckiego z dnia 27 czerwca 2012 r. (pięciokrotnie zmieniany), następnie zarządzeniem nr 327 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 września 2020 r.

regulaminami organizacyjnymi Stacji⁸, były realizowane m. in. przez Oddział Nadzoru Epidemiologii⁹, Oddział Laboratoryjny Epidemiologii¹⁰, Oddział Promocji Zdrowia¹¹ i pracownika zatrudnionego na samodzielny stanowisku pracy do spraw Obrony Cywilnej i Spraw Obronnych¹².

(akta kontroli tom I str. 14-302)

2. W WSSE opracowano *Plany działań przeciwepidemicznych*¹³, w których uregulowano zagadnienia związane z możliwymi do wystąpienia zakażeniami i chorobami zakaźnymi u ludzi¹⁴ w tym m. in.: zasady współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej¹⁵ w wypadku zagrożenia chorobą szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną oraz w wypadku zagrożenia bioterroryzmem, zasady obowiązkowej hospitalizacji, kwarantanny i nadzoru epidemiologicznego, sposoby i drogi ataku biologicznego, zasady raportowania podejrzeń oraz stwierdzonych zakażeń, chorób zakaźnych lub związanych z tym zgonów, wykaz jednostek chorobowych, zespołów objawów oraz zdarzeń, których wystąpienie powoduje uruchomienie systemu wczesnego powiadamiania¹⁶, działania MPWIS w kolejnych fazach zarządzania kryzysowego, wymogi dla budynku użyteczności publicznej przygotowanego pod kwarantannę i zasady transportu do miejsc kwarantanny. Zgodnie z ww. planami Wojewódzki Szpital Zakaźny w Warszawie został wyznaczony jako podmiot leczniczy, do którego w pierwszej kolejności mieli zostać skierowani pacjenci na hospitalizację z podejrzeniem choroby zakaźnej szczególnie niebezpiecznej. W planach z 2019 r. i 2020 r. znalazły się ponadto zapisy dotyczące obowiązków lekarzy dyżurnych szpitala lub oddziału zakaźnego oraz wymogi jakie powinny spełniać podmioty lecznicze dysponujące łóżkami w oddziałach obserwacyjno-zakaźnych lub zakaźnych i zasady kierowania do pracy przy zwalczaniu epidemii.

MPWIS poinformował, że plany działań przeciwepidemicznych nie zostały udostępnione podmiotom leczniczym oraz nie były publikowane na stronach internetowych Stacji, ponieważ zostały opracowane w ramach zadań i struktur obrony cywilnej oraz działalności operacyjnej i z tego powodu nie mogły być udostępniane innym podmiotom.

(akta kontroli tom I str. 303-497, tom V str. 376)

3. W okresie objętym kontrolą w WSSE obowiązywała *Instrukcja postępowania w przypadku wystąpienia na terenie województwa mazowieckiego choroby*

⁸ W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa Regulaminy Organizacyjne, tj. wprowadzony zarządzeniem nr 11/2017 Dyrektora WSSE w Warszawie z dnia 2 października 2017 r., następnie zarządzeniem nr 28 Dyrektora WSSE w Warszawie z dnia 28 września 2020 r. (obowiązujący od 15 września 2020 r.).

⁹ Do zadań Oddziału Nadzoru Epidemiologii należało m. in. prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie zakażeń, chorób zakaźnych i pasożytniczych na terenie województwa mazowieckiego, w tym m. in. poprzez gromadzenie i analizę materiałów dotyczących sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, prowadzenie statystyki medycznej w tym zakresie, opracowanie ocen i wniosków do działań przeciwepidemicznych, prowadzenie rejestrów oraz sporządzanie sprawozdań dotyczących chorób zakaźnych.

¹⁰ Odpowiedzialny m. in. za wykonywanie badań diagnostycznych.

¹¹ Pracownicy Oddziału Promocji Zdrowia odpowiadali za realizację zadań z zakresu działalności oświatowo-zdrowotnej dotyczącej chorób zakaźnych.

¹² Odpowiedzialny m. in. za opracowywanie i uaktualnianie planu obrony cywilnej i planu działania w sytuacjach kryzysowych oraz prowadzenie szkoleń oraz ćwiczeń w ww. zakresie.

¹³ Z dnia 18 maja 2018 r. (stanowiący część Planu Obrony Cywilnej WSSE w Warszawie), z dnia 12 lipca 2019 r. (stanowiący część Planu Działania Wojewódzkiego Ośrodka Analiz Laboratoryjnych w Warszawie) i z dnia 24 stycznia 2020 r.

¹⁴ Plany odnosiły się do chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych, określonych w art. 2 pkt 4 z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845, ze zm., dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), jak również do innych chorób zakaźnych w tym m. in. węglika, SARS i grypy.

¹⁵ Dalej również: PIS.

¹⁶ Jako jeden z zespołów objawów wskazano m. in. choroby gorączkowe z objawami niewydolności oddechowej u osób, które w okresie 3 tygodni powróciły z obszarów szerzenia się SARS.

szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej, masowych zachorowań na choroby zakaźne oraz ataku bioterrorystycznego¹⁷, zatwierdzona przez Dyrektora WSSE 6 listopada 2014 r. W instrukcji określono działania jakie należy pojąć w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej związanej z wystąpieniem chorób zakaźnych, w szczególności: zasady koordynacji tych działań, postępowania z chorymi oraz materiałem zakaźnym, stosowania środków ochrony osobistej, zasady powoływania personelu do pracy przy epidemii, wzory decyzji nakazujących poddanie się obowiązkowej hospitalizacji, izolacji lub kwarantannie, zasady zabezpieczania, oznakowania i transportu materiału zakaźnego oraz wykazy ważnych telefonów kontaktowych, szpitali i oddziałów zakaźnych¹⁸, stacji pogotowia ratunkowego, firm odbierających odpady medyczne na terenie województwa mazowieckiego. Koordynatorem działań na terenie województwa mazowieckiego w zakresie przedstawionym w Instrukcji był Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

MPWIS poinformował, że Instrukcja nie była nowelizowana, gdyż wywodzi się z WPD, obowiązującego od listopada 2014 r. do czasu wydania nowego, tj. do marca 2020 r. Instrukcja została przekazana do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa mazowieckiego, m. in. podczas spotkania w grudniu 2014 r.

W trakcie czynności kontrolnych NIK, w dniu 22 stycznia 2021 r. MPWIS wprowadził nową instrukcję¹⁹, w której oprócz zagadnień uregulowanych w dokumencie z 2014 r., określono środki ochrony indywidualnej dla osób pobierających wymazy i opiekujących się zakażonymi, zasady postępowania przy COVID-19 (w tym m. in. kryteria badań przesiewowych w przypadku podejrzenia COVID-19, wymagane środki ochrony osobistej i zasady dezynfekcji) i zasady działania MPWIS podczas walki z epidemią/pandemią na terenie województwa mazowieckiego. W Instrukcji z 2021 r. podano niewłaściwe adresy PSSSE w Radomiu, Koziennicach i Pruszkowie, co było wynikiem błędu pracownika Stacji. Jak wyjaśnił MPWIS, w najbliższym czasie zostanie to zaktualizowane.

(akta kontroli tom I str. 507-685, tom V str. 375-376, 391, 407)

4. W okresie objętym kontrolą monitoring sytuacji epidemicznej województwa mazowieckiego prowadzono na podstawie raportów, meldunków i sprawozdań przesyłanych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych²⁰. Pracownicy WSSE analizowali ww. dane i przekazywali je w formie sprawozdań (miesięcznych, dwutygodniowych, kwartalnych i rocznych) do podmiotów nadrzędnych i instytutów, m. in. Ministerstwa Zdrowia (MZ), Głównego Inspektoratu Sanitarnego (GIS), Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH). Działalność MPWIS w zakresie monitorowania sytuacji epidemicznej polegała również na bieżącym śledzeniu i analizie danych ze zgłoszeń przekazywanych przez PPIS województwa mazowieckiego i Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Warszawie (PGIS), danych ujmowanych w meldunkach epidemiologicznych, publikowanych na stronie internetowej NIZP-PZH, danych z Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) otrzymywanych mailowo z Krajowego Punktu Centralnego ds. Międzynarodowych

¹⁷ Dalej również: Instrukcja.

¹⁸ Wojewódzki Szpital Zakaźny w Warszawie (197 łóżek zakaźnych, sześć stanowisk intensywnej terapii, 45 łóżek zakaźnych dla dzieci) oraz sześć szpitali z oddziałami zakaźnymi: w Siedlcach (32 łóżka zakaźne), Płocku (40 łóżek zakaźnych), Radomiu (28 łóżek zakaźnych), Koziennicach (27 łóżek zakaźnych), Ostrołęce (29 łóżek zakaźnych) i Ciechanowie (35 łóżek zakaźnych) – łącznie 388 łóżek zakaźnych, sześć intensywnej terapii, 45 łóżek zakaźnych dla dzieci.

¹⁹ Instrukcja postępowania w przypadku wystąpienia na terenie województwa mazowieckiego choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej, masowych zachorowań na choroby zakaźne oraz ataku bioterrorystycznego, dalej: Instrukcja z 2021 r.

²⁰ Dalej również: PPIS, powiatowi inspektorzy.

Przepisów Zdrowotnych w NIZP-PZH oraz danych dostępnych na stronie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) o aktualnych zagrożeniach związanych z chorobami zakaźnymi i zakażeniami u ludzi. W okresie od 20 stycznia do 16 marca 2020 r., w ramach monitoringu sytuacji epidemicznej na świecie, pracownicy Stacji, na podstawie raportów WHO, sporządzali codzienne sprawozdania dotyczące sytuacji epidemicznej na świecie w związku z wystąpieniem zakażeń wirusem SARS-CoV-2. MPWIS poinformował, że sprawozdania były przez niego wykorzystywane do przeprowadzania analiz i podejmowania decyzji w celu przygotowania organów PIS województwa mazowieckiego do walki z epidemią COVID-19.

(akta kontroli tom I str. 691-714, tom II str. 1-166, 266-436, 493-502, tom V str. 315-317, 342)

W marcu 2019 r. opracowano dokument pt. *Stan sanitarny województwa mazowieckiego za 2018 r.*, w którym przedstawiono zbiorcze dane oraz ocenę sytuacji epidemicznej chorób wysoce zakaźnych. Analogiczny dokument, prezentujący dane z 2019 r., do czasu zakończenia kontroli przez NIK nie został sporządzony (tj. do 30 marca 2021 r.). Według wytycznych GIS²¹, w związku z sytuacją epidemiczną złożenie informacji o stanie sanitarnym nie miało charakteru obligatoryjnego. MPWIS poinformował, że dokument zawierający dane za 2020 r. zostanie prawdopodobnie opracowany w kwietniu lub maju 2021 r. i obejmować będzie również dane za 2019 r.

(akta kontroli tom II str. 167-265, tom V str. 377)

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniu MZ-56 w 2019 r., w województwie mazowieckim zarejestrowano 27 przypadków zachorowań na gorączkę denga oraz trzy przypadki tej choroby w 2020 r. W latach 2019-2020 w województwie mazowieckim nie zarejestrowano innych chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych, określonych w art. 2 pkt 4 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych.

Zastępca MPWIS wyjaśnił, że po przeanalizowaniu meldunków zgłaszanych przez PSSE nie stwierdzano zagrożeń ww. chorobami, wymagających wdrożenia działań przez MPWIS.

(akta kontroli tom I str. 691-714, tom V str. 315-317, 381)

Na terenie województwa mazowieckiego w 2019 r. zarejestrowano 552 przypadki zachorowań na odrę. Zgodnie z *Planami zasadniczych przedsięwzięć WSSE* na 2019 r. i 2020 r. Oddział Nadzoru Epidemiologii realizował nadzór nad przypadkami podejrzeń i zachorowań na odrę i różyczkę na podstawie programu opracowanego przez NIZP-PZH „Eliminacja odry/różyczki program WHO - realizacja w Polsce-zasady - instrukcje”. Ww. dokument został przekazany przez WSSE do podległych PSSE pismem z 20 listopada 2018 r. Pracownicy Oddziału Nadzoru Epidemiologii sprawowali nadzór nad monitorowaniem przez PSSE przypadków zachorowań, wysyłali zalecenia, materiały pomocnicze i prezentacje, przeprowadzali lub rekomendowali szkolenia dla pracowników PSSE oraz zbierali dane o działaniach podjętych przez PPIS w związku z wystąpieniem zachorowań lub podejrzeń zachorowań na odrę. Liczba zachorowań na odrę na terenie województwa mazowieckiego spadła do 11 przypadków w 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 119, 183, 691-714, tom II str. 437-439, tom V str. 335-336)

5. W ramach sprawowanego nadzoru pracownicy Stacji przekazywali do PSSE procedury i wytyczne (w tym otrzymane z GIS), weryfikowali zgłoszenia zarejestrowane przez PSSE w systemach elektronicznych oraz utrzymywali bieżący kontakt telefoniczny i mailowy. Na podstawie danych przekazywanych ze stacji

---

²¹ Pismo z dnia 11 września 2020 r.

powiatowych, pracownicy WSSE prowadzili rejestr ognisk zakażeń szpitalnych, opracowali raporty²² i sprawozdania zbiorcze²³. Do PSSE przekazywano wytyczne do planów pracy na 2019 i 2020 r. (w tym w zakresie działań zapobiegawczych oraz przeciwepidemicznych oraz zwalczania chorób zakaźnych) i korespondencję otrzymaną z GIS i NIZP-PZH dotyczącą chorób zakaźnych. Pracownicy PSSE uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez WSSE.

(akta kontroli tom I str. 45-108, tom II str. 440-502,
tom V str. 331-339)

6. W latach 2019-2020 (do 2 marca), do wczesnego powiadamiania o zagrożeniu epidemicznym wykorzystywano System rejestracji ognisk epidemicznych zakażeń szerzących się drogą pokarmową (ROE), System rejestracji wywiadów epidemiologicznych (SRWE)²⁴, Ogólnopolski system nadzoru epidemiologicznego (EPIBAZA)²⁵, Krajowy system wczesnego ostrzegania i reagowania dla chorób zakaźnych (EWRS) i System ewidencji państwowej inspekcji sanitarnej (SEPIS). Według informacji MPWIS w 2020 r. system SRWE wykorzystywano na potrzeby rejestracji przypadków COVID-19, natomiast do innych wywiadów epidemiologicznych wykorzystywano system EPIBAZA.

System EWRS służył m. in. do rejestracji zagrożeń dla zdrowia publicznego w przypadku wystąpienia chorób zakaźnych. Zasady jego funkcjonowania zostały określone przez GIS w procedurze z 1 czerwca 2018 r.²⁶ Do rejestracji zagrożeń wykorzystywano standardowy formularz ZWA, sporządzany przez pracowników państwowej powiatowej lub granicznej inspekcji sanitarnej²⁷. W 2019 r. w systemie EWRS poprzez formularz ZWA zarejestrowano 12 zgłoszeń, a w 2020 r. – 118.

System SEPIS funkcjonował od 24 października 2020 r. i został wprowadzony dla usprawnienia kontaktu z obywatelami w trakcie epidemii COVID-19. System pozwalał na obsługę zgłoszeń dotyczących m. in. objęcia kwarantanną po kontakcie z osobą zakażoną, wszczęcia dochodzenia epidemiologicznego po zgłoszeniu przypadków zakażeń SARS-CoV-2, a po wprowadzeniu szczepień przeciwko SARS-CoV-2, zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych. MPWIS poinformował, że system SEPIS był powiązany z danymi znajdującymi się w systemie SRWE. Systemy te były wykorzystywane i obsługiwane w nadzorze bieżącym nad chorobami zakaźnymi przede wszystkim przez PSSE, natomiast pracownicy WSSE pełnili rolę weryfikującą i wspierającą.

(akta kontroli tom III str. 1-82, tom V str. 382)

Stały kontakt ze społeczeństwem zapewniono poprzez pełnienie przez pracowników Stacji dyżuru telefonicznego²⁸ w dni powszednie od godziny 6:00 do 20:00 oraz dni wolne od pracy od 10:00 do 15:00. Przebieg dyżuru dokumentowano w pisemnych

²² W tym m. in. raporty o występowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, raporty o występowaniu patogenów alarmowych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, raporty zgonów i podejrzaniach zgonów z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

²³ W tym m. in. sprawozdania o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na wybrane choroby zakaźne i zakażenia (MZ-56), sprawozdania o zachorowaniach na wybrane choroby zakaźne wg płci, wieku, miejsca zamieszkania i sezonowości (MZ-57) oraz wg stanu zaszczepienia, płci, wieku, miejsca zamieszkania (MZ-58), sprawozdania dotyczące zachorowań na grypę, salmonellozę i czerwonkę bakteryjną oraz sprawozdania o liczbie nosicieli durów, paradržów i innych pałeczek Salmonella.

²⁴ Obejmujący jednostki chorobowe, dla których NIZP-PZH wymagało przeprowadzenia dochodzenia epidemiologicznego i opracowania wywiadu w formie elektronicznej.

²⁵ Utworzony przez NIZP-PZH.

²⁶ „Zasady oceny zagrożenia dla zdrowia publicznego w przypadku wystąpienia chorób zakaźnych oraz przekazywania tych informacji w Krajowym Systemie Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych”.

²⁷ Formularz ZWA były jednocześnie udostępniany przedstawicielom WSSE, GIS oraz Krajowego Punktu Centralnego do spraw międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych w NIZP-PZH - w przypadku zagrożenia o znaczeniu międzynarodowym.

²⁸ Wprowadzony zarządzeniem MPWIS nr 14/2017 z dnia 17 listopada 2017 r.

Informacjach z dyżuru. Wraz z pogorszeniem się sytuacji epidemicznej w kraju, od 5 marca 2020 r. wprowadzono dyżury całodobowe.

(akta kontroli tom III str. 83-130)

7. Pracownicy WSSE prowadzili działalność oświatowo-zdrowotną w zakresie następujących chorób zakaźnych: zakażenia ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności (AIDS)²⁹, wirusowego zapalenia wątroby (B i C)³⁰, zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)³¹, ospy wietrznej³², odry, grypy, gruźlicy i SARS-CoV-2. Działalność oświatowo-zdrowotna polegała na opracowaniu i dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych (spotów edukacyjnych, prezentacji, poradników, ankiet i opracowań), przygotowywaniu informacji medialnych, publikacji komunikatów na stronie internetowej i mediach społecznościowych. W 2019 r. pracownicy Sekcji Szczepień Ochronnych WSSE udzielali telefonicznie odpowiedzi na pytania dotyczące obowiązkowych i zalecanych szczepień przed wyjazdami poza granice Polski.

W komunikacie umieszczonym na stronie WSSE w dniach 21-23 stycznia 2020 r. opublikowano ostrzeżenie oraz dostępne informacje o przypadkach zachorowań w Chinach na zapalenie płuc o nieznannej etiologii oraz nowym typie koronawirusa. W komunikacie z 27 stycznia 2020 r. powtórzono ostrzeżenia, podano statystykę zachorowań na świecie oraz zawarto zalecenia dla osób podróżujących po Chinach. W kolejnych dniach aktualizowano dane i powtarzano ostrzeżenia i zalecenia.

(akta kontroli tom III str. 131-148)

8. W 2019 r. pracownicy Stacji uczestniczyli w czterech szkoleniach³³ dotyczących postępowania w przypadku wystąpienia chorób wysoko zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych (łącznie 59 pracowników Stacji). Zakres szkoleń obejmował m. in. zagadnienia dotyczące kwarantanny i izolacji, indywidualnych środków ochrony osobistej oraz dekontaminacji, zarządzania kryzysowego, system stałych dyżurów oraz organizacji teleinformatycznego systemu wymiany informacji.

(akta kontroli tom III str. 149-163)

9. Na dzień 31 grudnia 2019 r. WSSE posiadała 270 masek FFP3, dwie półmaski, 25,8 tys. par rękawic ochronnych i 38 sztuk gogli³⁴. Na dzień 2 marca 2020 r. na stanie WSSE znajdowało się 50 masek FFP3 (miesiąc wcześniej było ich 240 szt.), dwie półmaski, 67,2 tys. par rękawic ochronnych oraz 22 sztuki gogli. Stacja nie dysponowała maskami chirurgicznymi, kombinezonami jednorazowymi i wielorazowymi, przyłbicami i ochronami na buty.

MPWIS poinformował, że brak ww. środków ochrony osobistej wynikał z faktu, iż w bieżącej pracy Działu Laboratoryjnego nie było potrzeby ich używania. W ocenie MPWIS posiadane zapasy środków ochrony osobistej były wystarczające i zabezpieczały prace Stacji.

(akta kontroli tom III str. 164, tom V str. 388)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2019-2020 (do 2 marca) MPWIS oraz pracownicy WSSE prowadzili działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną w zakresie chorób wysoce zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych. MPWIS opracował plany działań

²⁹ W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2017-2021.

³⁰ Poprzez realizację w województwie mazowieckim programu edukacyjnego „Podstępne WZW”.

³¹ Poprzez realizację programu edukacyjnego „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”.

³² W ramach ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej „Oszczędź dziecku ospę”, opracowanej przez Polskie Towarzystwo Higieniczne.

³³ W dniach 5 lutego 2019 r., 12 marca 2019 r., 2 kwietnia 2019 r., 12-13 grudnia 2019 r.

³⁴ Na stanie WSSE na dzień 31 grudnia 2018 r. znajdowało się 300 masek FFP3, dwie półmaski, 89 tys. sztuk rękawic ochronnych, osiem kombinezonów i 52 sztuki gogli ochronnych.

zapobiegawczych i przeciwepidemicznych oraz procedury postępowania przeciwepidemicznego na wypadek wystąpienia zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne. Sporządzone plany i procedury były zgodne z WPD. Pracownicy WSSE uczestniczyli w szkoleniach w zakresie postępowania w przypadku wystąpienia chorób zakaźnych. Monitorowali sytuację epidemiczną oraz sprawowali prawidłowy nadzór nad PSSE w województwie mazowieckim. W sytuacji odnotowania wzrostu zachorowań na odrę oraz gorączkę denga, na terenie województwa mazowieckiego podjęto skuteczne działania w tym zakresie, we współpracy ze stacjami powiatowymi. W latach 2019-2020 poza ww. przypadkami nie zarejestrowano innych chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

OBSZAR

2. Działania podejmowane przez MPWIS z związku z epidemią COVID-19 (od 2 marca 2020 – do dnia zakończenia czynności kontrolnych)

Opis stanu faktycznego

1. MPWIS prowadził działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną dotyczącą COVID-19 przed wejściem w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁵.

W dniu 21 stycznia 2020 r. MPWIS zorganizował telekonferencję z udziałem PPIS województwa mazowieckiego, na której przedstawił ogólną informację dotyczącą COVID-19 na świecie i w Europie oraz zwrócił się do powiatowych inspektorów o wzmożenie prowadzonych działań przeciwepidemicznych i przygotowanie pracowników do wzmożonej pracy w związku z wystąpieniem nowej choroby w Chinach. Tego samego dnia opublikowano pierwsze ostrzeżenia na stronie internetowej WSSE. W dniu 22 stycznia 2020 r. MPWIS uczestniczył w spotkaniu³⁶ w Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie, dotyczącym sytuacji epidemicznej obszaru południowej Azji, na którym przedstawił prezentację na temat koronawirusa „Nowe zagrożenia 2019-2020”. W prezentacji przedstawiono statystykę zachorowań na dzień 20 stycznia 2020 r., informacje na temat zidentyfikowanych typów koronawirusa i wywoływanych przez nie objawów chorobowych, wymogi międzynarodowych przepisów zdrowotnych i zalecane działania profilaktyczne.

Według informacji MPWIS, w dniu 25 stycznia 2020 r. otrzymano informację o osobie, która mogła być zakażona COVID-19. Tego samego dnia informacja została przekazana PPIS w Warszawie i Wojewodzie Mazowieckiemu.

W dniu 29 stycznia 2020 r. MPWIS przesłał do PPIS województwa mazowieckiego pismo z informacjami o nowym koronawirusie, w tym definicję przypadku oraz ogólne zasady postępowania służb medycznych w przypadku podejrzenia zakażenia. MPWIS zalecił bieżące śledzenie stron WHO oraz Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób Zakaźnych (ECDC). W piśmie przekazano informację o możliwości diagnozowania w kierunku koronawirusa w NIZP-PZH. W piśmie zwrócono uwagę na konieczność przeglądu posiadanych przez PSSE zapasów środków ochrony osobistej. Pierwszy przypadek zakażenia wirusem SARS-CoV-2 na terenie województwa mazowieckiego zdiagnozowano 6 marca 2020 r. w Szpitalu Zakaźnym w Warszawie. Informacja o zdarzeniu została przekazana do PSSE w Warszawie 7 marca 2020 r. o godzinie 17:30 i tego samego

³⁵ Dz. U. poz. 1842 ze zm.

³⁶ W spotkaniu uczestniczyli m. in. przedstawiciele GIS, PZH, Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Polskich Linii Lotniczych LOT, Straży Granicznej, Urzędu Celnego i Policji.

dnia wprowadzona do systemu EWRS. MPWIS uzyskał informację o zakażeniu w dniu 8 marca 2020 r. o godzinie 00:40 i przekazał ją do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego mailem wysłanym o godzinie 01:10.

W dniu 18 marca 2020 r. MPWIS zorganizował spotkanie z PPIS, na którym przekazał informacje na temat wirusa SARS-CoV-2 oraz wydał zalecenia dotyczące przygotowania się do ewentualnego wybuchu pandemii na obszarze województwa i Polski.

(akta kontroli tom III str. 165-236, tom V str. 339-340)

2. W okresie objętym kontrolą, na terenie województwa mazowieckiego, obowiązywały dwa *Wojewódzkie plany działania na wypadek epidemii na terenie województwa mazowieckiego* zatwierdzone przez Wojewodę Mazowieckiego, odpowiednio: w październiku 2014 r. i w marcu 2020 r.³⁷ Zadania przewidziane w ww. planach dla WSSE miały charakter ogólny i w większości stanowiły powtórzenie zadań i kompetencji przypisanych Stacji na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących. Realizując zadania przewidziane w WPD z marca 2020 r., MPWIS przekazywał do GIS i Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego (WCZK MUW) informacje o podejrzeniach i stwierdzonych przypadkach zakażenia koronawirusem, podejmował działania w zakresie koordynacji polityki medialnej³⁸ oraz przekazywał do PPIS województwa mazowieckiego wytyczne w ww. zakresie. Pracownicy WSSE prowadzili postępowania odwoławcze od decyzji PPIS z terenu województwa mazowieckiego³⁹.

MPWIS wyjaśnił, że WPD, w momencie wybuchu epidemii COVID-19, utracił istotne znaczenie i był realizowany w bardzo niewielkim stopniu. Powyższe wynikało z przyjęcia w dniu 26 lutego 2020 r. *Krajowego planu działania na wypadek wystąpienia w Polsce przypadków podejrzenia lub zakażenia SARS-CoV-2*.

(akta kontroli tom III str. 237-394, tom V str. 377-378)

3. Od stycznia 2020 r. przedstawiciele GIS, MZ oraz konsultanci krajowi w dziedzinie chorób zakaźnych przekazywali do WSSE wytyczne, zalecenia i procedury dotyczące epidemii COVID-19. Ww. dokumentacja dotyczyła m. in. zasad postępowania epidemiologicznego i medycznego w związku z ryzykiem zawleczenia na obszar Polski wirusa SARS-CoV-2, zasad postępowania z osobami podejrzanymi o zakażenie tym wirusem, zaleceń dla podróżnych, zasad nadzoru epidemiologicznego, izolacji, nakładania i zwalniania z kwarantanny, badań osób przebywających na kwarantannie, zakończenia izolacji personelu medycznego, zasad postępowania ze zwłokami, wytycznych dla osób pozostających w izolacji domowej i ich rodzin, interpretacji przepisów, wytycznych dla branży spożywczej, sposobu realizacji postępowań administracyjnych i kontroli granicznych w czasie epidemii, wytycznych w zakresie nadzoru higieny komunalnej oraz zasad raportowania przypadków COVID-19. Wytyczne, poza zasadami raportowania, nie dotyczyły w sposób bezpośredni zadań realizowanych przez WSSE. Z wyjaśnień przekazanych przez MPWIS wynika, że wytyczne były realizowane poprzez przekazywanie i wymianę informacji z PSSE (w trakcie wideokonferencji, telefonicznie i e-mailowo) oraz udzielanie informacji w ww. zakresie obywatelom i placówkom medycznym (komunikaty na stronie www, odpowiedzi na zapytania telefoniczne i e-mailowe). Bezpośrednia realizacja wytycznych należała do

³⁷ Obydwa dokumenty zostały uzgodnione z MPWIS, odpowiednio 20 października 2014 r. i 3 marca 2020 r.

³⁸ W obszarze odpowiedzialności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w porozumieniu z GIS.

³⁹ Decyzje nakładające kary administracyjne za nieprzestrzeganie nakazów, zakazów i ograniczeń związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w szczególności z powodu naruszenia obowiązku kwarantanny czy izolacji, określonego sposobu przemieszczania się, stosowania osłony ust i nosa.

właściwości PSSE. MPWIS poinformował, iż nie stwierdził problemów w realizacji wytycznych GIS.

(akta kontroli tom III str. 242-255, 395-452, tom V str. 340-341, 356)

4. W marcu 2020 r. w WSSE wydłużono czas pracy Oddziału Nadzoru i Sekcji Informatyzacji (od 7:30 do 20:35) oraz Sekcji Transportu (praca całodobowa), wprowadzono instrukcje przyjmowania próbek do badań w kierunku wykrywania wirusa SARS-CoV-2, uruchomiono całodobowy Zespół Dyżurny (odpowiedzialny m. in. za sprawowanie całodobowego dyżuru telefonicznego i zapewnienie stałej łączności z WCZK MUW, dyżurnymi PSSE i GSSE)⁴⁰ oraz Zespół Dyżurny Działu Laboratoryjnego (działający całą dobę, odpowiedzialny m. in. za wykonywanie badań diagnostycznych)⁴¹, a także uregulowano zasady ich działania. Procedury postępowania oraz zadania PIS dotyczące COVID-19 określono również w *Instrukcji postępowania w przypadku wystąpienia na terenie województwa mazowieckiego choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej, masowych zachorowań na choroby zakaźne oraz ataku bioterrorystycznego*, zatwierdzonej przez MPWIS 22 stycznia 2021 r. oraz *Planie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiskowymi* ogniw Państwowej Inspekcji Sanitarnej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2022, przyjętym w marcu 2021 r.⁴²

(akta kontroli tom I str. 617-685, tom III str. 453-469)

5. W związku z dynamicznie rozwijającą się sytuacją epidemiczną zmieniono zasady i tryb koordynacji działań na terenie województwa mazowieckiego, wprowadzając bieżącą, codzienną wymianę informacji z PSSE. W początkowej fazie informacje o stwierdzonych przypadkach SARS-CoV-2 i związanych z tym zgonach przesyłano do GIS w formie wiadomości SMS. Bieżące informacje i wytyczne przekazywano przedstawicielom PSSE na organizowanych przez WSSE konferencjach. MPWIS wyjaśnił również, że zarówno WSSE, jak i stacje powiatowe nie kierowały osób podejrzanych o zakażenie koronawirusem do szpitali.

Pismem z dnia 1 kwietnia 2020 r. WSSE przekazała do PSSE województwa mazowieckiego informację zawierającą wykaz podmiotów transportu medycznego z terenu województwa oraz zasady uruchomienia transportu sanitarnego w związku z COVID-19. Zgodnie z ww. zasadami, w przypadku zgłoszenia się telefonicznie pacjenta z objawami ze strony układu oddechowego (duszność, wysoka gorączka) pracownicy PSSE lub WSSE przekazywali informację telefonicznie do dyspozytora Zespołu Ratownictwa Medycznego, który koordynował działania związane z transportem pacjenta do szpitala.

(akta kontroli tom III str. 470-520, tom IV str. 1-10, tom V str. 319-320, 341-342)

6. W 2020 r. Stacja otrzymywała z PSSE informacje o podejrzeniach zakażenia koronawirusem za pośrednictwem sytemu EWRS. W 2020 r. wpłynęło 118 zgłoszeń zdarzeń stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego (formularz ZWA), w tym od 2 marca do 31 grudnia 2020 r. – 93 przypadki (wszystkie dotyczyły COVID-19).

(akta kontroli tom III str. 20-82, 457-469)

W celu zapewnienia bieżącego informowania społeczeństwa o zagrożeniach, sposobach zapobiegania i postępowania, pracownicy Stacji prowadzili działalność

⁴⁰ Zarządzenie Nr 9/2020 Dyrektora WSSE w Warszawie z 5 marca 2020 r.

⁴¹ Zarządzenie Nr 10/2020 Dyrektora WSSE w Warszawie z 5 marca 2020 r.

⁴² W dokumencie określono główne kierunki działania na 2021 r. (m. in. nadzór w zakresie szczepień ochronnych, nadzór nad PSSE, prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzoru epidemiologicznego, realizacja zadań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID-19) oraz zadania w latach 2021-2022 (m. in. zwiększenie możliwości diagnostycznych WSSE i PSSE w Radomiu).

oświatowo-zdrowotną dotyczącą wirusa SARS-CoV-2 i choroby COVID-19, udzielali porad i odpowiadali na pytania osób dzwoniących na telefon alarmowy MPWIS, publikowali na stronie internetowej Stacji i na profilu prowadzonym w mediach społecznościowych informacje, wytyczne i materiały edukacyjne dotyczące koronawirusa oraz udzielali odpowiedzi mediom. W siedzibach WSSE wywieszono plakaty informacyjne dotyczące COVID-19 oraz instrukcje dotyczące prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk.

(akta kontroli tom IV str. 11-19, tom V str. 360)

MPWIS wyjaśnił, że szeroko rozumiana działalność informacyjna w związku z epidemią była realizowana przez 45 pracowników (średnio w miesiącu), którzy udzielali zainteresowanym osobom porad telefonicznych lub mailowych, bądź kierowali ich do właściwych placówek, instytucji czy organów. W WSSE nie prowadzono ewidencji takich kontaktów i udzielonych odpowiedzi. MPWIS oszacował, że od marca 2020 r. pracownicy WSSE udzielali ok. 10 tys. konsultacji miesięcznie.

(akta kontroli tom V str. 364, 403-404)

7. Od 2 marca do 23 listopada 2020 r. na stronie internetowej WSSE publikowano codzienne dane o sytuacji epidemicznej związanej z SARS-CoV-2 na terenie województwa mazowieckiego. Dane te dotyczyły liczby osób objętych kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym, liczby osób objętych pobytem w izolatorium, liczby osób hospitalizowanych z powodu podejrzenia zachorowania na COVID-19, liczby zgonów związanych z COVID-19, liczby ozdowieńców, liczby osób z potwierdzonym laboratoryjnie wynikiem dodatnim testu. Dane dotyczące liczby przypadków potwierdzonych laboratoryjnie z wynikiem dodatnim były przekazywane codziennie przez laboratoria sieci COVID do Dyrektora Laboratorium WSSE. Pozostałe dane były przekazywane do Stacji przez PSSE województwa mazowieckiego (na podstawie danych z prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych). Do 26 marca 2020 r. dane te były przesyłane do Oddziału Nadzoru Epidemiologii drogą e-mailową w formie tabel, a od 27 marca 2020 r. przekazywano je za pośrednictwem platformy internetowej <https://korona.wsse.waw.pl> (opracowanej i wdrożonej przez pracowników WSSE). Od 24 listopada 2020 r. Stacja zaprzestała publikowania danych dotyczących sytuacji epidemicznej województwa mazowieckiego. Zgodnie z wytycznymi GIS dane epidemiologiczne, dotyczące zakażeń SARS-CoV-2 i zachorowań na COVID-19, od tego czasu były publikowane w sposób scentralizowany na stronie <https://www.gov.pl/>. Gromadzone przez Stację dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej przekazywano, zgodnie z otrzymanymi wytycznymi⁴³, do GIS, WCZK MUW, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Szczegółowa analiza wybranych do kontroli raportów wykazała, iż dane publikowane na stronie internetowej WSSE były zgodne z danymi przekazywanymi przez PSSE i laboratoria COVID oraz raportowanymi do MZ, poza jednym przypadkiem opublikowania na stronie internetowej WSSE nieprawidłowej liczby osób objętych nadzorem epidemiologicznym, co było wynikiem błędu pracownika WSSE.

(akta kontroli tom IV str.11-161, tom V str. 357-359, 404-407)

MPWIS poinformował, że pracownicy WSSE sprawdzali spójność przekazywanych danych (poprzez wyszukiwanie różnic liczbowych i sprawdzanie sum) oraz dokonywali ich porównania z danymi wykazanymi w innych meldunkach

⁴³ Zgodnie z wytycznymi: GIS, określonymi w e-mailach z 5 lutego 2020 r. i 29 maja 2020 r., Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego MUW z 5 lutego 2020 r., Ministerstwa Zdrowia z 24 marca 2020 r., 1 kwietnia 2020 r., Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, przekazanymi e-mailem z 3 kwietnia 2020 r.

(np. dotyczących zgonów i ozdowieńców), natomiast za poprawność wykazanych danych odpowiadały właściwe PSSE, które prowadziły weryfikację wpływających zgłoszeń i informacji zamieszczonych w systemie EWP.

(akta kontroli tom V str. 404-406)

8. W okresie objętym kontrolą w WSSE obowiązywały procedury dotyczące wykonywania badań w kierunku wykrycia wirusa SARS-CoV-2. Przed epidemią COVID-19 obowiązywała *Procedura badawcza w zakresie wykrywania specyficznych sekwencji RNA i DNA metodą biologii molekularnej* z 22 stycznia 2018 r., która była stosowana m. in. do wykrywania obecności materiału genetycznego w próbkach pobranych od osób podejrzanych o infekcje spowodowane przez wirusy, w tym SARS. W dniu 9 marca 2020 r. w WSSE wprowadzono *Instrukcję przyjmowania próbek do badań w kierunku wykrywania wirusa SARS-CoV-2*. W instrukcji określono miejsce oraz zasady przyjmowania, przechowywania i rejestrowania próbek do badań. 24 kwietnia 2020 r. w Stacji wdrożono do stosowania otrzymane z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, *Rekomendacje w zakresie diagnostyki molekularnej SARS-CoV-2*, a 15 września 2020 r. wprowadzono *Procedurę wykrywania specyficznych sekwencji RNA wirusa SARS-CoV-2 metodą biologii molekularnej w systemie otwartym*.

MPWIS poinformował, że procedury dotyczące wykonywania badań nie zostały przekazane do innych podmiotów, ponieważ wymagają odrębnego opracowania w każdym laboratorium (są zależne od stosowanych testów i posiadanej aparatury).

(akta kontroli tom IV str. 162-175, tom V str. 402)

9. Od 6 marca 2020 r. laboratorium WSSE wykonywało badania diagnostyczne w kierunku wirusa SARS-CoV-2. Wniosek o wpis do wykazu laboratoriów COVID dla potrzeb Ministerstwa Zdrowia złożono 15 kwietnia 2020 r. i po weryfikacji NIZP-PZH, laboratorium WSSE zostało wpisane na listę laboratoriów COVID. Od marca do grudnia 2020 r. laboratorium WSSE wykonało 28 200 badań diagnostycznych w kierunku wykrycia wirusa SARS-CoV-2 (badania dotyczyły 21 143 osób), z czego 2 854 miało wynik pozytywny (10,1% wykonanych badań). W okresie od marca do maja 2020 r. badania diagnostyczne wykonywało 10 pracowników, od czerwca do grudnia 2020 r. od pięciu do sześciu pracowników⁴⁴. Liczba badań diagnostycznych przeprowadzanych przez jednego pracownika wynosiła średnio 22 dziennie.

(akta kontroli tom IV str. 176-181, tom V str. 370)

10. W okresie objętym kontrolą WSSE nie koordynowała i nie zapewniała pobierania wymazów w wymazobusach oraz mobilnych punktach drive-thru. Ww. działaniami zajmował się Mazowiecki Urząd Wojewódzki, a w przypadku punktów mobilnych - Narodowy Fundusz Zdrowia.

MPWIS nie dysponował danymi o liczbie karetek wymazowych i uruchomionych punktach drive-thru, liczbie wyjazdów do pobrania wymazu, średnim czasie oczekiwania na przyjazd karetki wymazowej, liczbie pracowników, którzy pobierali wymazy w wymazobusach, mobilnych punktach poboru oraz o liczbie pracowników, którzy wykonywali badania diagnostyczne w tym zakresie.

(akta kontroli tom IV str. 182-202, tom V str. 360-363, 383-384)

11. W latach 2019-2020 w WSSE było zatrudnionych od 293 do 309 osób, z czego zadania z zakresu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej realizowało: od 17 do 18 osób (1 stycznia 2019 r. – 1 lutego 2020 r.), od 34 do 48 osób (2 marca 2020 r. – 1 grudnia 2020 r.). Od 2 marca 2020 r., związku z epidemią COVID-19, w Stacji zatrudniono dwie osoby. Wzrost liczby pracowników realizujących zadania

⁴⁴ W obliczeniach nie ujęto pracowników, którzy rejestrowali próbki i autoryzowali wyniki badań. Badania diagnostyczne były podzielone na etapy, a każdy etap wykonywały dedykowane osoby, które się nie powtarzały. Nie było sytuacji w których jeden pracownik wykonywał samodzielnie badanie od początku do końca.

z zakresu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej był bezpośrednio związany z epidemią COVID-19. MPWIS poinformował, że w momencie wybuchu epidemii liczba pracowników Oddziału Nadzoru Epidemiologii nie była wystarczająca w stosunku do liczby i zakresu zadań, które się w związku z nią pojawiły. Do realizacji zadań związanych z COVID-19 kierowano pracowników z innych oddziałów Stacji (tworząc dodatkowe zespoły zadaniowe). 19 marca 2020 r., za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego, wystąpiono do Ministra Obrony Narodowej z prośbą o wzmocnienie Działu Laboratoryjnego WSSE przez diagnostów z Centrum Reagowania Epidemiologicznego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. W efekcie, od marca do grudnia 2020 r., do WSSE oddelegowano od 8 do 12 żołnierzy zawodowych i pracowników cywilnych wojska, którzy pomagali pracownikom Stacji w prowadzeniu badań diagnostycznych oraz przygotowali mobilne laboratorium, celem odciążenia laboratorium WSSE.

MPWIS podejmował działania w celu uzupełnienia braków kadrowych WSSE i PSSE województwa mazowieckiego. Wiadomością e-mail z 30 marca 2020 r., zwrócił się do GIS i MUW z wnioskiem o pilne uzupełnienie osobowe PSSE, 3 kwietnia 2020 r. podjął próbę oddelegowania do pracy w stacjach sanitarno-epidemiologicznych studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Pismami z dnia 30 czerwca 2020 r. i 17 lipca 2020 r. MPWIS wnioskował o przyznanie, odpowiednio przez GIS i Wojewodę Mazowieckiego, środków na utworzenie nowych etatów oraz doposażenie WSSE i podległych stacji powiatowych⁴⁵.

(akta kontroli tom IV str. 203-252, tom V str. 363, 369, 402)

12. W związku z wystąpieniem pierwszych zachorowań na COVID-19 oraz ogłoszeniem stanu epidemii, WSSE wystąpiła w dniu 27 lutego 2020 r. do GIS o przekazanie 450 kompletów „Indywidualnych Pakietów Ochrony Biologicznej”. Pierwsze środki ochrony indywidualnej WSSE otrzymała z Agencji Rezerw Materiałowych w dniu 17 marca 2020 r. (240 kombinezonów ochronnych, 240 par osłon na buty i 600 par rękawic ochronnych). Kolejne dostawy Stacja otrzymywała w okresie od marca do czerwca, w sierpniu i listopadzie 2020 r. (w tym kombinezony ochronne, osłony na buty, gogle, półmaski FFP2 i FFP3, rękawice, maski medyczne, fartuchy chirurgiczne, odkażalniki, płyny dezynfekcyjne, przyłbice). Łącznie otrzymano m. in.: 82,3 tys. sztuk masek różnego typu, 66,4 tys. par rękawic i 10,8 tys. kombinezonów ochronnych. Ponadto w październiku i listopadzie 2020 r. WSSE otrzymało środki ochrony osobistej od Wojewody Mazowieckiego (płyny do dezynfekcji, różnego typu maski, przyłbice, rękawice, gogle, kombinezony, fartuchy, ochraniacze na buty oraz dwa urządzenia do dezynfekcji pomieszczeń), łącznie 46,7 tys. szt. masek, 26,3 tys. par rękawic i 0,6 tys. kombinezonów ochronnych. Ww. środki służyły zaopatrzeniu pracowników WSSE oraz PSSE województwa mazowieckiego. Pracownicy Stacji dokumentowali liczbę posiadanych oraz rozdysponowywanych środków ochrony osobistej. MPWIS poinformował, iż liczba otrzymywanych środków ochrony osobistej była wystarczająca do potrzeb.

(akta kontroli tom IV str. 253-439, tom V str. 1-133, 388-390)

13. W wyniku uzgodnień z firmami prywatnymi (umowy darowizny) oraz na podstawie umów zawartych przez Ministra Cyfryzacji i Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, WSSE otrzymała w okresie od kwietnia do listopada 2020 r. sprzęt komputerowy oraz środki łączności, w tym 150 zestawów komputerowych (24 dla WSSE i 126 dla PSSE), 38 laptopów (wszystkie z przeznaczeniem dla PSSE), 5 drukarek (wszystkie dla PSSE), 483 aparaty telefonii komórkowej (28 dla WSSE

⁴⁵ Pismem z 30 czerwca 2020 r. MPWIS zawnioskował do GIS o przyznanie środków na utworzenie nowych etatów w WSSE (pięć etatów) oraz trzech PSSE (łącznie 12 etatów). W odpowiedzi z 14 lipca 2020 r. GIS uznał prośbę WSSE za zasadną, wyjaśnił jednak, że dysponentem wnioskowanych środków jest Wojewoda Mazowiecki. Pismem z 17 lipca 2020 r. MPWIS zwrócił się z wnioskiem o zwiększenie obsady etatowej do Wojewody Mazowieckiego. Wojewoda pismem z 7 listopada 2020 r. przekazał sprawę ponownie do GIS.

i 455 dla PSSE), 1139 laptopów z oprogramowaniem (100 dla WSSE i 1039 dla PSSE) i 19 aparatów telefonicznych (dla WSSE).

(akta kontroli tom V str. 134-281, 364, 369)

14. W celu usprawnienia pracy w WSSE zaprojektowano platformę internetową <https://korona.wsse.waw.pl>, służącą do raportowania danych dotyczących sytuacji epidemicznej przez PSSE województwa mazowieckiego. Ponadto dla równomiernego rozłożenia zadań związanych z epidemią COVID-19 pomiędzy poszczególne powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne MPWIS polecił⁴⁶ PPIS województwa mazowieckiego prowadzenie części dochodzeń epidemiologicznych, zgodnie z właściwością miejscową przynależnych PPIS w m.st. Warszawie. Decyzje uzasadniono brakami kadrowymi w ww. jednostce.

(akta kontroli tom V str. 282-285, 375-359, 364)

15. W okresie objętym kontrolą do WSSE wpłynęły trzy skargi na działania pracowników Stacji, z czego jedną uznano za zasadną, dwie za bezzasadne. Skargi rozpatrzono terminowo oraz poinformowano osoby zainteresowane o wyniku rozpatrzenia.

(akta kontroli tom V str. 286-301, 365)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MPWIS prawidłowo realizował zadania w związku z epidemią COVID-19, wynikające z ustawy o COVID, WPD, obowiązujących procedur oraz wytycznych. MPWIS podjął działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne dotyczące wirusa SARS-CoV-2 na ponad miesiąc przed wprowadzeniem w Polsce stanu epidemii, wywiązywał się z obowiązku informowania GIS i WCZK MUW o podejrzeniach i stwierdzonych przypadkach zakażeń koronawirusem, podjął działania usprawniające koordynację działań PSSE województwa mazowieckiego, niezwłocznie przekazywał do tych jednostek informacje, wytyczne i zalecenia organów państwa. Od 6 marca 2020 r. laboratorium WSSE całodobowo prowadziło badania diagnostyczne w kierunku koronawirusa. MPWIS na bieżąco informował obywateli o zagrożeniach i zaleceniach dotyczących SARS-CoV-2, a do 24 listopada 2020 r. publikował dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej województwa mazowieckiego oraz wywiązywał się z obowiązków ich raportowania. Podczas epidemii COVID-19 MPWIS podejmował skuteczne działania w celu pozyskania środków ochrony osobistej, sprzętu komputerowego, a także wsparcia żołnierzy i pracowników cywilnych wojska dla Działu Laboratoryjnego.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag, ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

⁴⁶ W pisemnych poleceniach nr 2/2020 z 18 czerwca 2020 r. i nr 9/2020 z 29 września 2020 r.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 7 maja 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Anna Ledzińska-Stiller
główny specjalista kontroli
państwowej

p.o. wicedyrektora

Wojciech Wojciechowski

.....
podpis

.....
podpis